

ОЛГА ЛАРИОНОВА

С ХИТРОСТТА НА ЗМИЯТА

Част 0 от „Знаците на зодиака“

Превод от руски: Любомир Стоилов, 1981

chitanka.info

Над Шукиното езеро се стелеше зеленикава мъгла.

От онзи последен път, когато Тарумов беше тук с Анастасия, то беше се смалило до неузнаваемост и кръглите, покрити с хлъзгав жабурняк камъни, по които беше така неприятно да стъпваш под водата, сега сякаш бяха изпъзели на брега, но в мъглата не бяха изсъхнали и се протягаха на самия край на водата като тъмнозелена броеница.

Тарумов се повдигна, опирайки се на ръце, и пръстите му се подхлъзнаха по дългите като женска коса нишковидни водорасли. Да достигне глинестата жълтовато-непрозрачна вода не беше трудно, но кой знае защо на него не му се пиеше. По-точно пиеше му се, но необяснимо защо му беше противно. От водата се носеше смесената миризма на крушова есенция и рибена кожа. Кой ли би могъл да се изхитри да отрови езерото така, че от него да се разнасят такива потърсващи „аромати“?

И освен всичко друго, той самият как беше попаднал тук? Да кажем, ако бе летял с въртолет и бе катастрофирал, поне щеше да помни всичко, което е предшествувало катастрофата. И откъде е идвал? И кой би трябвало да го чака тук? Анастасия е на Темир, и то задълго... Не, направо нищо не можеше да си спомни. Сергей замислено оброни глава и едва в този момент погледът му се спря на собствените му ръце. Дори не толкова на ръцете, а на ръкавите.

Носеше летателен комбинезон.

Маншетите му бяха разкъсани, а на китките му нямаше нито часовник, нито биодатчици. Машинално се попипа по пояса. Той почиташе инструкциите и при полет никога не се разделяше с лекия брезентов ремък, на който бяха закачени портативен манипулатор с много пипалца от едната страна и от другата — дребнокалибрен десинтор, чиято мощност между другото беше достатъчна, за да може при необходимост да изреже заялия се например титаниров люк.

Пояса му също го нямаше.

Не си спомняше добре какво би трябвало да има в джобовете му, но и оттам беше изчезнало всичко, освен две-три хартийки. Дори нагръдната значка на Пощальон-инспектор на свръхдалечни сектори също беше изтръгната грубо заедно с парчета тъкан. Непримириим към всяка небрежност в облеклото, Тарумов с неприязън се оглеждаше: да, някой здравата беше порботил върху дрехите му. Пластмасовите

ципове не бяха привлекли вниманието му, но копчетата, металният наконечник на флумастера и дори металните наконечници на връзките на обувките му бяха изчезнали.

Това не го изненада, а направо го смая.

Докато се оглеждаше, гъстата зелена мъгла беше започнала да се движи. Не се кълбеше и не се стапяше, както обикновено става при слаб вятър, а бавно се отдръпваше като единна маса, сякаш тласкана от ножа на гигантски булдозер. Оказа се, че левият край на езерото извива, образувайки застояло гнило заливче, а на брега му се извисяваше нещо стръмно като насип или стена, покрита, както и брега с плътен килим от влажни водорасли, сякаш току-що се е издигнала из тази смрадливо-сладковата вода.

Мъглата отстъпваше все по-далеч, оставяйки след себе си мъхести масивни порти, леко издигащ се на почти безтегловни колони виадукт и масивна кула, напомняща едновременно старинно съоръжение за силажиране на фураж и огромен топ за игра на шах. И върху всичко това беше наметната еднозначната пелена на многовековно запустение.

Е, сега е ясно. Не е Щукиното езеро това. И въобще не е никакво земно езеро. Тръснал се е на някаква чиния, дори неозначена в космическите регистри. Автоматите са осъществили кацането, той се е измъкнал в безсъзнателно състояние, движен дори не от човешки, а от някакъв животински инстинкт за самосъхранение, и преди още да дойде окончателно на себе си на този бряг, е минал през нечий ръце. Макар че ако това са били ръце, бедата не е чак толкова голяма. Лошо би било, ако е попаднал в лапи. С притежател на лапи не е много лесно да се разбереш.

Стената на мъглата се изтегляше все по-бързо и по-бързо, оголвайки повърхността на езерото и пустинния бряг, и Сергей вече си мислеше на коя страна да се насочи, за да потърси своя кораб, защото беше убеден, че все някъде наблизо може да бъде и неговият „пощенски експрес“.

И в този момент от мъглата се показва нещо, което озадачи дори него, видял не едно чудо на тези шестдесет или седемдесет планети, на които го беше пращала неговата неспокойна длъжност на космически пощальон.

Направо от водата се издигаше гладка зелена колона на карета, напомняща едновременно минаре на потънала джамия и шия на праисторически диплодок, опитващ се напразно да достигне със своята непропорционално малка глава до невидимото слънце. Колоната наистина бе увенчана от странно съоръжение, което със значителни уговорки би могло да бъде наречено глава и дори да се видят очите ѝ, следящи човека в дрипав комбинезон, с безстрастно и неотклонно внимание.

И от този миг, в който Тарумов усети реалността на този поглед, зорките мъртви очи повече не го изпусаха нито за минута, нито за секунда.

Изглежда, че на тази проклета чиния цареше вечнозелен ден. Мътноватото жълтеникаво-зелено небе не променяше оттенъка си, макар от онзи момент, в който беше дошъл на себе си, да бяха изминали около шестнадесет-осемнадесет часа. Чувството за време у Тарумов беше развито много остро, но ако така щеше да продължава, той щеше да обърка отчитането на дните. С разстоянията нещата също не стояха много добре — Тарумов вървеше и вървеше, измъквайки с мъка краката си от влажните дълговлакнести „водорасли“, и се мъчеше да измами сам себе си, като не се озърта за дълго, но когато все пак се обръщаше, се оказваше, че се е отдалечил от езерото едва-едва на пет километра. Насипът и кулата-топ вече се сливаха с хълмистия бряг, но виждащото минаре ясно се очертаваше върху огледалото на езерото и усещането за пронизващ те поглед ни най-малко не намаляваше с разстоянието.

Сергей направи още една крачка, отново почувствува под себе си неустойчивото тресавище на пружиниращите растения, но вече се беше освободил от страха и поради това доста спокойно пропадна до над коленете в зелената маса. При такова ходене най-много страдаха връзките на обувките му — вече се бяха късали десетина пъти, и всеки път му се налагаше да ляга по корем и разгребвайки тази, с уговорка казано, трева, да напипва някъде в дълбокото обувките си. Когато този периодично повтарящ се процес се втръсна на Тарумов до краен предел, той изхвърли връзките и като наскуба от изумрудните „коси“ (да се откъснат по средата се оказа, че е почти невъзможно — режеха ръцете, но с корен се измъкваша лесно, като истински коси), той си изплете нови връзки. Ето на, усмихна се Сергей, това е първата

лястовица на тази принудителна робинзонада — макар да не можеше да си спомни да е съществувал някой, който е станал Робинзон по своя воля.

Налегна го постепенно смъртна умора. Тъмните хълмове с геометрично правилните дъги на някакви пясъчни срутвания или арковидни входове в някакви светещи пещери, до които той се стремеше да стигне, бяха все още далеч. Без да си отдъхне, не би могъл да стигне до тях. Би трябвало да зарови нос в първото посухичко хълмче и да подремне някой и друг час. Кой знае, след като поспи, може би в главата му ще се попроси нещо и може би ще си спомни поне за тази зона от Пространството, в която тази бяла се е случила с него.

Тарумов се настани колкото може по-удобно между хълмчетата, стисна очи — прекалено много му пречеше немигацият поглед на далечния страж — и мигом заспа, както можеше да заспи само космолетец, попадал през своя дълъг живот в немалко бъркотии.

Разбуди се от това, че нещо го побутваше по едната му страна — така леко, сякаш огромното пиле на Щраус трмаво се мъчи да се настани под неговото крило. Още без да съзнава напълно къде се намира и какво става с него, Сергей инстинктивно се отдръпна, но от другата му страна към него се притискаше още някой — малък и топъл. Тарумов рязко се повдигна и седна, свивайки колене до брадата си — две черни свити кълба зашаваха лениво и без да се разтварят, се търкулнаха към него и отново се настаниха от двете му страни. Пинфини? Че от къде са се взели тук?

Планетата, на която сега те се намираха, с абсолютно нищо не напомняше за червенолистните савани на Земята на Ван Джуд. Той успя да съобрази това дори още сънен. Тогава значи пинфините са тук също против волята си.

Или пък не значи ли...?

Пинфините, доколкото Сергей си спомняше за двете си посещения на Земята на Ван Джуд, бяха отчаяни сънливци и да се чака тяхното събуждане беше напразно губене на време. Освен това звуковата реч на тези дребни хуманоиди, добродушни като делфините и трмаво късокраки, така че отдалеч изглеждаха като пингвини, се намирал в областта на ултразвука, а освен това беше и неясно дали тази двойка умее да си служи с примитивната азбука на жестовете,

която беше възникнала самопроизволно в процеса на общуването между тях и земните жители много по-рано, отколкото земните специалисти биха могли да предложат научно обоснован вариант на общ език.

Така че от гледна точка на икономията на време по-разумно би било да вземе тези сънливци в ръце и да продължи пътешествието си към осветените пещери. Да, но нали има и още един, трети...

Трети?

Тарумов неволно го потърси с очи сред вълнистите зелени преспи, но не откри нищо. Независимо от това той усещаше с цялата си кожа присъствието на този трети и чужд.

Отблъсна се от пружиниращите буци и се изправи. Отеклите му крака остро го прорязаха — само това оставаше! Нима беше се наранил? Сергей огледа с тревога краката си — не, разбира се, глупости. Тревните връзки, които беше си изплел, преди да заспи, бяха изсъхнали и стегнали нозете му като прочутите „испански ботуши“. Ще трябва да има предвид тази предателска способност на местния мъх, ако би му хрумнало да си изплете от него например и връзка. Ще заспиш и когато трябва да се събудиш, връзката ти ще те е вече удушила.

Тарумов поразхлаби връзките и се изправи. Далеч зад него езерото мътно проблясваше и от него стърчеше нещо като невероятно растовита тръстика или като кула за скокове. В тази вишка имаше нещо напрегнато, полуживо и полувкостенело... Третият чужд. Хе-хе, виж ти. За гледане пари не взимат, както се е казвало в онези времена, когато на Земята още са се използвали пари. Наведе се и вдигна двете пухкави и топли кълба. Пинфините не мръднаха — дали наистина спяха, или се преструваха.

Вървеше още по-бавно, отколкото преди почивката, пазейки своите неканени гости и мъчейки се да не загуби равновесие. Отстрани вероятно приличаше на жерав. Местността леко се издигаше — светлите пещери бяха разположени на склон, губещ се в неуязвимата зелена мъгла. Вдясно този склон образуваше гигантски тераси, чиято правилна кубическа форма не оставяше съмнение в техния изкуствен произход. Стана малко по-трудно да се диша, макар по отношение нивото на езерото той да се беше изкачил само на десетина метра. И освен това му се искаше да яде. Зверски.

Когато Сергей най-сетне се приближи до първата пещера, ръцете му вече бяха напълно изтръпнали. Така не можеше да продължи. Трябваше да се има предвид и това, че в пещерата би могло да се окаже и нещо не съвсем безопасно. А той между другото и не е въоръжен. А пинфините се държат странно — това да не е летаргия?

Но пинфините се държаха колкото може по-естествено, той просто беше забравил техните навици. Когато Тарумов се изправи пред широката арка, изпод която струеше равномерна златиста светлина, пасажерът, възседнал дясната му ръка, леко се разгъна и настойчиво протегна мъничката си ръчичка към пещерата, която се намиреше на около сто метра вдясно. А след това ръчичката и блестящите му очи на лемур отново потънаха в чернотата на свитото кълбо.

— Какво, непременно там ти се иска? — възмути се Тарумов, сваляйки пасажерите си на мъха. — Да ви даде бог, както са казвали у нас в онези времена, когато още имало богове. Хайде, хайде вървете със собствените си крака!

Пинфините вдигнаха към него тъмните си и печални личица и Тарумов неволно си спомни, че някой беше нарекъл образно тези същества „обидените деца на вселената“. Ван Джуд, направо казано, беше неприятна планета, а за такива мъници тя беше съвсем неподходяща. Земните хора едва установили с аборигените контакт, веднага предложиха на пинфините да се прехвърлят на съседната планета, която беше много по-уютна и плодородна. На разположение на „обидените деца“ бяха оставени няколко разузнавателни планетолета, но природният консерватизъм не позволяваше на пинфините да мръднат от мястото, с което бяха свикнали. Те предприеха няколко съвместни експедиции със земните хора, но всички по-нататъшни стъпки се свеждаха до дългогодишна планетарна говорилня — да се прехвърлят или да не се прехвърлят?

Какво са се разбрали, Тарумов не знаеше, но това, че двойка пинфини се е озовала тук, на него много, много не му харесваше.

От това състояние на крайно недоволство от положението го извади висок пинфин — дори би могло да се каже „пинфин-великан“, защото достигаше до бедрото на Сергей. „Ти винаги си ни носил, когато сме били гладни — показва той със своите мургави, но съвсем човешки пръстчета. — А пещерата с храната е ето там!“

Той знаеше езика на жестовете — това беше прекрасно, но защо имаше чувство, че се познават отдавна?

— Уморих се здравата, дечица — каза Сергей и веднага се сепна, защото се сети, че трябва да преведе това с най-простите средства на пантомимата — дори трябваше да е благодарен, че му беше провървяло да бъде два пъти на Ван Джуд!

— Добре, добре! — дружно се съгласиха пинфините и пъргаво се заклатиха напред — както успя да забележи Тарумов, те свиваха стъпалата си „в юмрук“ и на тези пухкави възглавнички, без ни най-малко да се заплитат в мъха, се движеха много по-леко, отколкото един тежък земен жител.

Тарумов с всички сили се мъчеше да не изостава. Да не забрави, че трябва да научи някои неща още преди да се пъхне в пещерата.

„Кой още живее в тази пещера?“ — старателно направи той серия от жестове, страхувайки се най-вече да не бъде разбран неправилно. Но пинфините изведнаж спряха и замигаха с очи, изразявайки крайно недоумение. Трябва да се каже, че те правеха това с изразителност, на каквата не беше способно нито едно друго същество във вселената. Това се дължеше на обстоятелството, че мъниците по природа бяха изключително далекогледни и еволюцията ги беше наградила освен с непрозрачни кожести клепащи, още и с три рогови прозрачни, които при нужда те спускаха пред очите си и им служеха като естествени очила. Така че когато пинфините започнеха да „примигват“, видът им правеше впечатление, особено на един новак. Но Тарумов не беше новак. „Кой живее там?“ — повтори той.

„Сам ти забрани на всички да живеят в пещерата с храната!“ — хъм, оказва се, че тук той се ползува с правото на вето. „А къде живеят всички?“ — машинално зададе следващия си въпрос Сергей, без да си дава сметка какво всъщност влага в понятието „всички“.

„Пинфините живеят вдясно, а по-нагоре живеят...“ — жестът означаваше нещо вълнообразно: последното съобщение пораждаше надеждата, че именно те могат да се окажат тукашните аборигени, с които ще трябва да се договаря.

„Под кубичната скала живеят... — ръчичките очертаха няколко концентрични окръжности; какво ли би могло да бъде това? — А в тревни колиби около тъмния връх обитават невиждащи.“

Много са... Прекалено много видове, за да бъдат аборигени. А ако всичко това е само животинският свят на планетата? Водни змии, къртици. Нещо, което е идеално кръгло?...

Не. Пинфините не биха ги нареждали наравно със себе си. Те са твърде разсъдъчни, за да направят такова нещо. Тези, които живеят в светещите пещери, не са туземни жители на тази планета-зеленище. Това се вижда от само себе си. Тогава кои са те? Хуманоиди и просто разумни същества, спасени по време на катастрофа с техните кораби?

Или пък просто пленници?

„Как попаднахте тук?“

Мъничкият пинфин, който не взимаше участие в разговора, но през цялото време поглеждаше крадешком към Сергей от долу на горе, изплашено отскочи встрани и се скри зад своя другар.

„Ние полетяхме... голям кораб. Много голям. Вашият най-голям кораб. Вие ни научихте. Вие ни изпратихте да опознаем друг свят. Ние пролетяхме половината път. След това не помним...“

В отчаяние пинфинът размаха мургавите си пръстчета, изчерпвайки всички известни му жестове. Но Тарумов вече беше разбрал всичко. На тях им е било трудно да се решат на такова пътешествие и по времето, когато той беше на Ван Джуд, не беше още ясно дали те ще се решат поне на изследователска експедиция. За целта им достигаше всичко — и културно ниво, и знания, и умствено развитие на средния пинфин — да не говорим дори за такива индивиди като този... нещастен пътешественик. Не им достигаше само едно — жаден инстинктивен стремеж към още неоткритото, непознатото, с който винаги се отличаваха хората и поради това на самите хора им изглеждаше като неразделен белег на всички висши разумни същества.

Пинфините бяха плахи. Но както се виждаше, не всички — ето тези например бяха полетели...

„Колко бяхте на брой?“ — „Седмина. Но двама вече... изчезнаха.“

Изчезнаха? Избягаха? Загинаха? Схематичният език на жестовете, който и двамата владееха далеч не съвършено, правеше тези понятия неотличими. А нали тъкмо от изясняването на тези тънкости биха могли да зависят твърде много неща... Както и да е. Тънкостите — за утре.

„А къде живееше... живея аз?“

Това можах да му покажат.

Мъничка, идеално правилна полусфера. Такова нещо не биха могли да направят лапи, а само истински ръце. Пластът беше утаечен, дребнозърнест и луминесциращ. Впрочем луминесценцията би могла да бъде и насочена. Не това е главното. Главното беше стиска сух мъх, служещ очевидно за постелка и невероятно плътна рогозка (ах, да, нали тукашният мъх, като изсъхва, се свива два пъти), и под това импровизирано одеяло — ръкавиците.

Това бяха обикновени синтерликонови ръкавици за механична работа, каквито Тарумов ужасно не обичаше да използва. Само че на тези металните копчета на китките бяха изскубани с материята. И това беше постигнато въпреки синтерликоновата материя! Във всичко останало обаче това си бяха обикновени стари ръкавици за неголяма, но широка ръка. С тях беше работено много. Тук ли? И тук също — сигурно бяха късали този проклет дълговлакнест мъх. Това се вижда дори с невъоръжено око. Тарумов се обърна към своите спътници, които бяха замрели на прага, и от него неволно се изтръгна:

— А къде е... той?

Недоумяващо примигване на прозрачните и непрозрачни клепки. Тарумов запита на глас, а беше необходимо да преведе на езика на жестовете: къде е, моля ви се, този, който е живял тук преди мене и с когото поради своята наивност, а може би и поради своето невероятно далекогледство отъждествявате с мене? Какво е станало с него? Загина ли? Изчезна? Избяга?

Не. Това е бил човек и това значи, че не е могъл да избяга, оставяйки ги сами. Ако е бил човек — не е могъл.

И Тарумов се отказа да превежда въпроса си.

Два грейпфрута в пазвата му — единият издълбан и пълен с вода, а другият — зрял и изпълнен с засищащото месо на плода — се търкаляха ту нагоре, ту встрани и страшно му пречеха. Сергей се катереше по зеления склон, който ставаше все по-стръмен и по-стръмен, и мислите му бяха заети само с това, как да прави по-икономично и рационално всяко свое движение. При най-малкия тласък в главата му избухваха снопове изгарящи искри, а при най-слабото усилие съвсем не фигуративни ежови ръкавици стискаха

гърлото и сърцето му. Въздухът! Защо толкова много не му достига въздух?

Сергей се беше изкачил на някакви си двеста метра и жълтото езеро застинало и мъртво пробляскваше под него. Вишката беше се източила още повече, но въпреки това отгук изглеждаше като тъничка тръстика, която лесно може да бъде пречупена. Но усещането за втрещения поглед съвсем не отслабваше. Или това е само внушение? Просто да не мисли за тази отвратителна вишка. Да не мисли и да не се обръща повече — за да си обърне главата, и без това изразходваше недопустимо много сили. А те са последните му сили. Ако загуби съзнание, преди да се е добрал до билото, той ще повтори съдбата на своя предшественик, изчезнал някъде тук в тези мъхести зъбери, зад които се крие нещо неизвестно.

Трябва да спре за последна почивка. Има още петнадесет метра до малката седловина между два върха, които отдолу, от езерото, изглеждаха като глави на задрямали великани. А може и да не са петнадесет — тук Тарумов непрекъснато се лъжеше в разстоянията. А и мъглата се сгъстяваше с всеки изминат метър и почти вече осезаемо му преграждаше пътя — не мъгла, а някаква зелена емулсия, атмосферен планктон. Сергей се впи в пружиниращата изумрудена маса, изпълваща пукнатината между два камъка, и напипа в пазвата си бълбукация „грейпфрут“. Извади флумастера и с рязък удар проби дупчица в твърдата огненочервена кожица.

В средата на плода водата беше удивително чиста и въпреки това действуваше като тонизиращо питие. Твърдия плод, под лилавата кожица на който се криеше насищащата му белтъчна маса, той остави за обратния път. Плодовете намираха и доставяха в импровизирания склад полюгалите — съмнително разумни влечуги от Земята на Кирил Полюгаев. Сергей никога не беше се срещал с тях и, естествено, не знаеше езика им, а и освен това запознанството с всички обитатели на тази мъхеста долина той беше отложил за след завършването на своето разузнаване. Преди всичко трябваше да изясни къде се намират и в положението на какви.

Запознанствата и създаването на общ колектив е нещо, което има място при един по-спокоен живот. А по-спокоен живот може да съществува ако не при прекадена, то поне при достатъчна информация.

Сергей пусна изпразнения плод и той безшумно се затъркала надолу, почти не прегъвайки дългокосата и никога непомръдваща под поривите на вятъра растителност, която Сергей така и не можа да реши дали да нарича трева, мъх или водорасли. В тази долина тя покриваше абсолютно всичко, освен сухата и светеща вътрешност на пещерите, и сега, катерейки се по склона, който все по-стръмно се издигаше нагоре, Тарумов само изненадано фиксираше — без да си позволява да спре и обмисли факта, че повърхността на камъка под тази зелена маса понякога съхраняваше следите от нечий ръце; това ту бяха три-четири стъпала, ту идеална параболична вдлъбнатина, а дори и поставени в редица, сякаш древни фигури от Абу Симбел, загадъчни статуи, в които се долавяше нещо условно човешко.

Но това — после, а сега да надзърне зад ръба на тази исполинска каменна чаша, на дъното на която се намираше езерото с мъртвоокия страж.

Сергей вече отдавна не се катереше, а пълзеше, извивайки се като змия сред камарите от заоблени скали. Седловината вече беше на две крачки, а зад нея неминуемо следваше стръмно спускане и там се намираше или съвсем непознат свят, или пък също такава колония от пленници от всички краища на вселената. Да допълзи. Да надзърне. Дявол да го вземе, защо беше изхвърлил празния грейпфрут — би трябвало да напише бележка до пинфините, които боязливо подгънали човешките си ръчички, го очакваха долу. Но тази възможност беше пропусната. А освен това дали те знаеха земната азбука?

Трябваше да допълзи и трябваше да се върне обратно.

Разстоянието на тези две последни крачки той пропълзяваше вече със затворени очи. Пръстите му напипаха пред него отчупено парче, едва покрито с мъх и не по-дебело от керемидата. Той се впи в него, опита се да го разклати, но разбра, че е съвсем здраво.

Повдигна се. Успокои дишането си и едва тогава си позволи да отвори най-сетне очи.

В началото Тарумов не видя нищо — сгъстилката се мъгла беше придобила размерите на изсушени чайни листчета, които се носеха и сблъскваха във въздуха, без по странен начин да достигат лицето му. Помаха пред лицето си с ръка, сякаш разгонвайки комари. Направи това почти несъзнателно. „Чайният“ облак обаче се поразпръсна и за

миг пред него се откри приказен пролетен свят, който Сергей наблюдаваше от птичи поглед.

Този миг беше толкова кратък, че той успя само да възприеме свежото многоцветие на нещо, което не беше нито огънове, нито просто ярки и нежни багри, разхвърляни по слънчевата млада зеленина, която нямаше нищо общо с мрачния коварен мъх, застилащ тяхната долина. Успя да го порази и изящството на почти безтегловните арки и лъкатушните виадукти — странна паяжинна неръкотворност, метната над този жив свят неназрапливо и органично; и сякаш в потвърждение на това априорно възникнало усещане за живота там, в синкавата мараня на дълбочината, Сергей внезапно долови стремително движение и му се стори, че по повърхността на виадукта леко и непринудено, както това може да прави само един властелин на този свят, се плъзга гъвкаво и прекрасно змиеподобно същество...

Точно в този миг плътната и рояща се завеса се затвори пред Сергей и сега той вече чувствуваше как тя го отгласква от края на каменната стена, а нещо непоносимо изгаря тила му, сякаш онзи поглед от върха на езерната вишка беше придобил убийствената сила на смъртоносен топлинен лъч... В тялото му — в главата и гърдите — нещо пламна, и задавяйки се от бездимен огън, Сергей почувствува в последния момент как плътната маса на концентриралата се зелена мъгла го тласка надолу, обратно, гони го по склона, подбутвайки го на издатините и отстранявайки го от пукнатините...

Китка влажна трева внимателно докосваше лицето му и мигом му ставаше по-леко, сякаш смиваше от лицето му полепена по него тиня.

Сергей пооткрехна едното си око — така си и беше. Над него примигваше познатият му пинфин. Изпъкналите прозрачни клепки, спуснати над очите му, придаваха професорски вид.

— Привет на мъдреците пинфини — каза Тарумов, подлагайки уста под тънката струйка вода, която пинфинът изцеждаше от червенокож грейпфрут. — Дори нямаш представа колко се радвам, че съм жив...

Пинфинът замига с клепачи и се наложи да му се превежда. В общи черти.

Вляво и вдясно нещо зашумоля и замърда в тревата. Тарумов трепна, припомняйки си приказното видение, открило се пред него от ръба на каменната чаша, повдигна се, но не — просто полюгали отиваха на водопой към езерото. А може би и да се къпят.

Със съмнение Тарумов се огледа от главата до петите. Целият му комбинезон беше покрит с воняща зелената водна леща, сякаш беше киснал в някаква застояла горска локва.

„Дали да не поцамбуркаме и ние?“ — предложи той.

Пинфинът радостно закима и размаха ръчички, викайки от пещерата своята другарка. Макар че пътят се спускаше надолу, те се добраха до езерото след доста време — Сергей още не беше се научил да се придвижва добре по тази сухопътна тиня, а и пътешествието му се беше отразило — ако не беше тонизиращата вода, това пътуване просто нямаше да му бъде по силите. Вървеше и си мислеше дали си заслужава да разкаже на пинфините за резултатите от своето разузнаване. Като помисли, реши, че си заслужава. Онзи, предишният, не беше казал нищо: може би не беше успял да се добере до никъде, но ако беше успял и да го беше предал на някого, то сега на Тарумов би му било много по-лесно.

Все още размишлявайки, Сергей се съблече по гащета, поизплакна в топлата вода комбинезона си, поплава, ако това би могло да се нарече така — двадесетина метра натам и толкова обратно. Не се реши да отива по-надалеч — ако отново те плеснат с топлинния лъч, във водата не би могъл да се свестиш след това лесно. А изглежда, че пинфините съвсем не можеха да плуват: настаниха се на брега и пинфинката започна да мие гърба на своя благоверен, като гребеше в шепичката си вода и търкаше къртичината козинка между лопатките му.

„Ето какво, приятели мои — той седна по турски пред тях на един плосък камък и ги помоли за внимание; впрочем пинфините винаги се взираха в него с преувеличено внимание и почит. — Аз се изкачих на най-високата планина. И погледнах по-нататък. И така: там започва пропаст и няма никакъв път. Отвесна пропаст, дълбока колкото например... — той погледна към неподвижната езерна вишка, около която безгрижно цамбуркаха полюгалите. — Примерно десет ето такива колони. А може би и повече. Вие трябва да запомните това, ако с мен се случи нещо. — Пинфините протестиращо замахаха с ръчички

и зашаваха с устни — говореха помежду си, а може би и на Сергей, забравяйки в своето вълнение, че той не може да ги чуе. — Без паника, приятели, без паника. С мен вече... се е случвало. Поради това запомнете: горе, отвъд зелените планини над пещерите няма път. Ако се бяга, това трябва да се направи по друг път.

Те се взряха в него с недоумение — да се бяга?

«Да, друг път. Вие все пак бихте се изкачили дотам, а виж, тези, които дишат с тялото си, подобно на мехури с променлив обем...»

Последното пинфините не го разбраха, защото ги занимаваше нещо съвсем друго — защо да бягат? Те тресяха ръчички — всяко пръстче поотделно, и Сергей си помисли съвсем не на място, че с такива гъвкави и чувствителни пръсти от тях би станало отлични музиканти.

Пинфините не смееха, не искаха, не желаеха дори и да мислят за бягство. Тук те са сити и здрави.

Тарумов махна с ръка.

«Попазете вещите — посочи им той. — Ще се поразходя по посока на този насип — погледна към върха на пъстрокарираното минаре, казвайки на себе си: ако ми позволят това. — Добре че се сетих... Никой ли от вас не се страхува от ето това нещо?»

«Не. Та тя не е жива.»

«Ох, колко сте ми наивни, кадифени мои братя. Не е жива! И аз също като вас просто не знаех от какво да се страхувам, когато открих, че са ме обрали и разсъблекли. Страхувах се от лапи!»

Направо съм бъркал. Най-страшно не са ръцете, нито лапите. Това са манипулаторите.

Той се приближи по плитката вода до насипа. Стръмничко е, най-малко пет-шест метра, но повърхността под проклетата и проникваща навсякъде тиня явно беше неравна. Значи е възможно да се изкатери. Но нека отложим това засега.

Решетката на тежките порти беше покрита с къс кафеникав мъх, разсипващ се лесно под пръстите. Това е интересно, защото е първото изключение. А какво има зад нея?

Сигурно пак същото, само че... Не може да се види надалеч. Изумрудената мъгла размива очертанията, но там, на хоризонта, се издигат съоръжения с твърде странни очертания. Дори може да се каже

възбуждащи. Те се сливат в един масив, но това очевидно са отделни кули, които напомнят...

Той постоя още около петнадесет минути, взирайки се пред сгъстяващата се пред очите му пелена. Не, трябва да се върне при езерото и да изчака подходящо време. Сега изглеждаше така сякаш спускат пред него завеса, веднага щом той започне да проявява твърде голямо внимание към нещата, които се намират извън границите на определената им локва и заобикалящите я поляни.

Но в замяна на това ще огледа кулата.

Тежките порти от някаква материя между камък и строителна пластмаса се открянаха изненадващо леко. Тарумов се вмъкна в кулата-топ и се огледа смаяно.

Наоколо се издигаше машинна зала. По-точно, разпределителна. Тръбопроводи, волани за управление, двуноги шалтери, ококорени и изпъкнали индикатори, по които в кръг пробягват разноцветни огънчета. Повърхността на стените е разделена на няколко сектора, всеки от които е боядисан в отделен цвят. Изглежда, че най-неутралният цвят тук е лилавият. В този сектор има два шалтера, два волана, пет индикаторни пана, от които обаче светят само четири. Нещо като реостат. Хайде, да става каквото ще...

Той завъртя десния волан с тридесет градуса. Колелото на волана се поддаде леко и веднага върху едно от таблата мигането на цветните огънчета се забави. Така, а сега да излезе вън (ако го пуснат) и да се огледа дали не се е случило нещо.

Излезе вън безпрепятствено и в този миг чу пронизителни квичачи звуци, сякаш някой беше вдигнал за опашките им наведнъж няколко прасета. Ха, ето резултата — това бяха полюгалите, които с отличен стил «делфин» се носеха към брега и се хвърляха на тревата.

Сергей се приближи до крайбрежните камъни и внимателно докосна с босия си крак водата — ами, да. Тя беше понижила температурата си с десетина градуса. Дано бедните крокодилчета не хванат пневмония. Върна се и постави волана в предишното му положение. Огънчетата запрепусаха по-чевръсто.

А колко примитивно е всичко това! Всяко и най-малко разумно същество би могло да регулира параметрите на външната среда. Макар може би останалите сектори да са предназначени за нещо друго. Но

щом тука пускат и изпускат, то ще се ориентираме дали е така следващия път. Сега е само общо разузнаване.

Бавно отмина кафявата решетка и надзърна зад преплетените дебели пръти. Смътната грамада на някакво неизвестно съоръжение се долавяше през пелената на мъглата. Ако не му беше провървяло да я забележи преди половин час, сега едва ли би обърнал внимание на това размито тъмно петно.

Дали да отиде там, отвъд насипа? Решетката не би могъл да разшири. Да я пробие? Би могъл да подбере подходящи за целта камъни на брега, но това прекалено много ще привлеча вниманието. Да подкопае под решетката? Под самата решетка очевидно е каменна зидария, но ако разчисти тинята с обратния край на флумастера, който е наистина нещо незаменяемо и единственото му оръдие за производство! Ще изкопае пръстта, набила се между камъните... Чудесно. Просто е чудесно, че те дори не са циментирани! После ще трябва да разчисти мъхестата стена на «топа» и да види как е иззидана. Изглежда, че каменните или металопластови блокове са пасвани един спрямо друг с точност до части от милиметъра, както при земните мегалити. Да, но ето тук, под вратата, почвата се е слегнала и разстоянието между камъните е прилично... аха, разклати се. Сега при желание би могъл да се измъкне. А съседният вече ще бъде по-леко... Отлично, сега да покрием всичко с тревичка и го оставим за по-добри времена.

Пита се обаче защо всички тези, с позволение казано, хуманоиди са си седели тук и са кръстосвали своите интелигентни ръчички, без да се опитат да направят нещо подобно?

Той старателно прикри следите от своята дейност и тръгна обратно към очакващите го отдавна пинфини.

— Поизкъпахте ли се? — той не можеше да се откаже от удоволствието понякога да каже нещо на глас. — Да ви е честито, както се е казвало някога у нас, когато хората са се къпели в обществени бани.

Пинфините го гледаха с безкрайна тъга и дори не мигаха.

«Ходили ли сте там, зад насипа?» — запита той вече на разбираем за тях език.

«Не, страшно е.»

— Който се бои от вълци, не ходи в гората, както са казвали овцете, когато на Земята са съществували и едните, и другите... А не сте ли успявали да видите какво има там, в мъглата, зад насипа?“

„Това са корабите, на които са долетели всички, живеещи тук. Там е и твоят кораб. И нашият...“

Сърцето в гърдите му избуха оглушително — направо отекна по целия бряг. Кораби. Ето защо силуетите се сториха на Сергей познати, той само не си беше позволил да ги познае... И грамадата на транспортно-разузнавателния бавен тежкотоварник от серията, подарена от Земята на „обидения“ народ на Ван Джуд, и своя собствен строен пощальон — дребосък в сравнение с този товаровоз.

На своя кораб пинфините биха могли да натоварят всички.

Той се облече внимателно и от влажния комбинезон по цялото му тяло премина тръпка. Съвсем не си е отпочинал, да би могъл да си поспи тук, на самия бряг... Но нали няма време.

„Не сте ли изгладнели много? — пинфините смутено премигаха. — Тогава ме почакайте още няколко минути!“

Дълго и старателно скуба трева, ядосвайки се, че не е взел от пещерата ръкавиците. Пинфините се доклатиха на късите си крачета и без да кажат дума, започнаха да му помагат. Когато се събра значителен куп, Тарумов го домъкна до подножието на насипа, мърморейки си по навик.

— Ако знаеш къде ще паднеш — би си настлал слама, както са казвали на Земята, рогато сламата е била обект на консумация в селата...

Пинфините, както и преди, мълчаха, поглеждайки го със съчувствие и боязън.

— Хайде, аз тръгвам.

Внимателно опипа стръмното чело на насипа, напипа издатинка и отскубна мъха от нея. Стъпи и се изкачи на половин метър. Отново намери издатинка и започна да скубе скърцащата зеленина. Мъртвите очи тъпо и студено се вираха в тила му.

Изкачи се на насипа, изправи се с цял ръст и тъкмо успя да прецени на око, че до смътно чернеещите се грамади на сбитите в куп космически кораби по права линия от насипа има не повече от триста метра, когато тилът му бе прорязан от познатата му изгаряща болка. Меката лапа на черно-зелената мъгла, концентрирала се мигом в

плътна маса, го отхвърли назад, върху така внимателно подготвената от самия него трева.

Пинфините дълго го обливаха с вода. Сергей дойде на себе си, полежа половин час, за да събере сили, и можа да раздвижи пръстите си, за да изпрати без излишни приказки пинфините обратно до пещерата — за храна и ръкавиците. През няколкото часа, за които те отидоха дотам и се върнаха обратно, той плете от вече накъсаната трева маскировъчна рогозка.

Пинфините се върнаха уморени и по-тъжни от всякога — бил изчезнал един от онези, които не виждат. Тарумов не беше успял още да се запознае както трябва с тези бавни и тежкоръки същества, които не оправдаваха прибързаното определение, дадено им от пинфините — те наистина нямаха очи, но в замяна на това с цялата повърхност на лицето си възприемаха инфрачервените лъчи. Той чувствуваше, че с тях няма да е трудно да се договори, но за договаряне нямаше никакво време.

Сергей само изсумтя, изслушвайки това тревожно съобщение. Набързо сдъвка лилавото месо на плода, наметна рогозката и отново залази. Не повтори героичния си опит да се изправи с цял ръст върху горния ръб на насипа, а се зарови в тревата и от напрежение дори примижа.

Отхвърлиха го точно по същия начин с безпогрешен и лишен от злоба удар.

Отново дълго го обливаха и миха. Огромните очи на пинфините бяха пълни със сълзи. Сергей стискаше зъби, защото беше излишно да им обяснява каквото и да било — бяха наблюдавали всичко сами. Още щом дойде в състояние да се движи, той запълзя към решетката. Поприкри се с рогозчицата само за всеки случай и закуцука, превил се на две. Когато стигна на мястото, издълба един след друг тежките камъни под решетката, подготвяйки тунел.

Не му попречи нищо.

Успя да разшири тунела толкова, че да може да се промъкне през него и най-обемистият обитател на тази мъхеста долина. Обърна се към пинфините, помахаше им с ръка и се плъзна във влажната канавка.

Изпълзя цели пет или шест метра, без да вярва на себе си — пропуснаха го! Сърцето му отекуваше в гърдите му, звънейки и

прескачайки от възторг, изпълвайки очите му с червени ослепителни петна...

Не, не го пропуснаха.

Плеснаха го с лепкавата зелена маса така, че тялото му се размаза върху решетката и увисна безчувствено.

Пинфините го измъкнаха и безрезултатно започнаха да се занимават с него. Той престоя вероятно в безсъзнание около едно земно денонощие. Свести се от неудържима треска — от студ и слабост. Допълзя до рогозката. Някой — изглежда полюгалите — го измъкна нагоре по склона, квичейки — очевидно така те водеха разговор. Нещо средно между разправия и шеговити закачки.

След като си отспа в пещерата, отново се зае с работа — с острието на флумастера, а тук-там и с острите части на ципа издраска върху гладката стена кратък отчет за своето разузнаване — за всеки случай само ако стане така, че не се събуди повече от поредния припадък. Не му даваше мира въпросът: защо в тази колония има само един човек? А такъв е имало винаги, ако се вярва на разказите, които са се предавали от уста на уста. Жителите на другите планети очевидно виждаха земните хора с едно и също лице и в горестите на този принудителен затвор не си даваха сметка, че тези хора са могли да бъдат не двама, а трима, четирима... Изчезвал е или умираше един и веднага е бил доставян нов. Но само в един екземпляр. Пинфини, крокодилчета, инфраци имаше по няколко индивида, а човекът присъствуваше само в един екземпляр, при това постоянно.

Каква всъщност роля играеше той тук — на бавачка? Изглежда, поради това портите на кулата с регулаторите направо го дразнеха със своята достъпност. Но ако някой, който е могъл да построи тази кула, да достави тук обитатели на различни планети от всички краища на вселената, при цялото си всемогъщество, едва ли би се нуждаел от земен космически летец само за да играе той ролята на необучен посредник-гувернантка. За ролята на вселенски преводачи най-подходящи са пинфините — те дори и тук се бяха запознали бързо с всички и разговарят отлично с тях.

Така че защо е той тука — да върти колелото, да прави водата в езерото ту по-топла, ту по-студена? Не е логично. Та нали щом те тук така са се усъвършенствували да удрят по тила с топлинен лъч, проблемът за дистанционното управление при тях е решен.

Тогава защо, защо на тези невидими гадове им е необходим човек, който освен всичко ще се мъчи непрекъснато да се измъкне оттук?

Хапеше юмруците си в безсилен опит поне някак си да осмисли това, което ставаше наоколо. За какво въобще е създадено тук всичко това, беше въпрос, който си беше забранил да решава. Дори и да не се побъркаш, във всички случаи само ще си загубиш времето в търсенето на отговор. Беше необходимо да се формулира ясно главният проблем и да се задълбае само в него.

Някога, преди много години, когато беше получил под свое командване първия си кораб, едва не беше погубил всички хора точно поради факта, че се пообърка в определянето на главното и не можа да се реши на една отчаяна постъпка — да кацне на непознатата планета, окупирана от лемоиди. Тогава положението спаси този славен старец Феврие. Той му каза: „Взимам командването на кораба в свои ръце.“ В този миг Сергей се овладя и съумя вече с ясна глава да си гледа работата. По този повод му стана ясно, че вече отдавна го наричат в Центъра за управление „Вечният дубльор“.

Първия и последния път, в който той беше командир, Феврие не му каза нищо, но Сергей чувствуваше, че старецът очаква той сам да напусне космическия флот.

Обаче не го напусна. Не остана и „вечен дубльор“, постоянен втори номер. Изходът бе намерен под формата на рядката длъжност пощальон-инспектор. Малкото корабче, разнасящо бързи товари по далечните планети, не поставяше никакви сложни задачи. Експедициите се подготвяха старателно и рядко се случваше в базата да забравят да натоварят нещо жизненоважно. Но все пак се случваше. Именно тогава беше изпращан пощальон — с малък кораб и сам. Така не му се налагаше да бъде втори номер — беше единственият член на екипажа. Това му даваше и моралното право да лети, защото след този злополучен рейс с „Лешникотрошачка“ той никога не би поел отговорността за други хора.

А ето че тук нищо не беше и поемал върху себе си — всичко си стана от само себе си. Седят си тези хуманоиди неподвижно, като пънове в легнало положение. Достатъчно е да им заговориш за бягство и те мигом, като щрауси си заравят главите в пясъка. Просто им е

страшно! На тях, виждате ли, им е страшно, а на него, вече четири пъти бития, не му е страшно.

Когато позакрепна, той тръгна по левия край на насипа и направи още няколко опита да пролази през него, но резултатът беше един и същ. Отново го отхвърляха обратно.

Върна се към варианта с кулата, като изпробва всички ръчки, колела и шалтери. Постигна езерото да замръзне, можа да разрежи двукратно въздуха, един негов каприз беше достатъчен, за да избухне в долината буря или потоп, да организира истинска Сахара или да насити пространството с амонячни пари. Разбира се, осъществяваше всички тези опити с изключителна предпазливост, помнейки добре как едва не замрази полюгалите, цамбуркащи около тази отвратителна колона.

Опитите му се отдаваха лесно. Но дори зад масивните стени, иззидани от истински речни камъни, той усещаше вирацията се в него немигащ поглед. Когато стигна до регулатора на осветлението, се опита под прикритието на кладенчево-зеления мрак отново да се промъкне под решетката, но и този път не му позволиха да осъществи намеренията си. Можа само да изплаши здравата пинфините. След това те разказваха, че с настъпването на мрака над планинските върхове, обрамчващи долината (Тарумов вече се питаше дали това не е вулканичен кратер), загорели три пълни луни, които хвърлили обитателите на пещерите в абсолютно необясним ужас. Сергей разбира, че и с кулата е навлязал в глуха улица — да, той би могъл да преобърне, да изпепели, да потопи в зловонна мъгла целия този техен проклет цирк, но това не решаваше задачата.

Понякога вече започваше да му се струва, че и неговият предшественик, не намирайки също така начин да избяга и отведе със себе си всички останали, просто не е издържал и...

Не. Той си спомняше тънките пръстчета на пинфините, техните изплашени пепеляви очи и разбираше, че това не е така. Един човек не би могъл да ги захвърли и си отиде. Още по-малко в небитието.

По-късно направи опит да заобиколи езерото вдясно и по този начин да се добере до корабите, но не излезе нищо. След около шест километра брегът се издигаше, първоначално неусетно, а след това все по-стръмно и по-стръмно. Тарумов вече започна да пресмята дали по този път ще могат да преминат задъхващите се инфраци, когато

внезапно под краката му скалата се превърна в отвесна пропаст. Пътят му свършваше дотук. Неподвижното езеро беше замръзнало в замайващата бездна и само някъде далеч в мъглата на нетукашна лека и топла мъгла се долавяше отсрещният бряг, шумящ със забравените в долината дървета.

Традицията беше спазена и този път — зеленият протуберанс изскочи от бездната и го отхвърли далеч от ръба на пропастта.

Наложи му се да се връща с пълзене. Плъзгаше се по копринената поскърцаваща „тиня“ и в главата му непрекъснато изплуваше видението на приказната змия, властно и стремително носеща се над каменния виадукт. Царственият змей, атавистичният символ на мъдростта, добротата и семейното благополучие... Но как да свърже този образ с насилственото заточение на няколко десетки хуманоиди в траурно мрачната чаша на този исполински кратер?

А може би причина за всичко е неразбирането? Може би те всички са поканени на гости и е необходимо само да намерят общ език с домакините — дори ако трябва в лицето на този пъстрокариран обелиск, представляващ без съмнение стилизиран образ на змея. Но как разменят информация обитателите на този свят — може би с гравитационни вълни? А какво ли би било, ако използват гама-кванти или неутринни снопчета? Тогава какво? Гостоприемство, няма какво да се каже! От подобни домакини трябва да бягаш, без да се озърташ назад и да организираш приятелски контакти от разстояние два-три парсека.

Разбира се, би могъл да се допусне и един съвършено фантастичен и дори хуманен вариант. Би могло да се приеме, че всички обитатели на тази долина са ексмъртъвци. Те са загинали при космическа авария, например при челно сблъскване с метеорит и едновременно излизане от строя на локаторите... И ето че идва ред на чудесата на другопланетната реанимация, възсъздаване на организма от една-единствена замразена клетка... Добре, но как са възстановявали скафандрите — нека приемем, че това вече са подробности. Главното е самата идея: общогалактична спасителна служба. А тази изумрудна обител е своеобразен санаториум със строг режим, от който не можеш да се измъкнеш, преди да са възстановени напълно силите ти... Но все пак би било по-добре да възстановяваш силите си някъде по-далеч от това място. А ако версията за наличието

на някакъв вселенски хуманизъм се потвърди, какво пък, тогава бихме съумели и да поблагодарим на спасителите си... само че отдалечко. Сега обаче той трябва да помисли за съвсем други неща.

Прехвърляйки неволно през главата си най-различни нравствени модели на заобикалящия го свят и непрекъснато прогонвайки от себе си тези, както и всички останали мисли освен една-единствена — как да намери начин за бягство, Сергей се домъкна до пещерите.

Обезумял от мъка, пинфинът го посрещна на прага: беше изчезнала неговата другарка. Изчезнала така, както и преди се е случвало с тукашните обитатели — била някъде до него, зад гърба му, той се обърнал, но вече нямало никой. Нито плясък, нито някакво шумолене.

„Може би е слязла надолу, към езерото? Или пък е заспала по пътя? Малкото телце на един пинфин, свило се в черно плюшено кълбо, лесно може да не се забележи по хълмистия склон...“ — „Не. Цялата неголяма колония от пинфини, полюгали и «рибни мехури» (и кой знае още какви?) се беше спускала до самото езеро, но нея я нямало нито на кубичните издатини, нито в кулата, нито зад насипа, нито във водата — полюгалите се били гмуркали многократно.“

Тарумов изпи един след друг три пълни „грейпфрута“ с жива вода и бодростта му веднага се върна, като след чашка стар коняк. Поотърси се и се втурна да кръстосва из околностите на пещерите. Не е възможно да няма никаква следа... Направо не е възможно.

Но нали вече се е случвало такова нещо. И то колко пъти. Значи е възможно. Това означава, че те все пак са под властта на студенокръвни влечуги, спрямо които хуманоидната логика е неприложима. Търсеше следи, но вече знаеше, че това няма смисъл, защото мъничкото и кротко същество с печални пепеляви очи вече го няма нито на склона, нито в езерото, нито зад насипа...

Зад насипа?

Той се хлъзна стремглаво надолу, към пещерата.

„Ти бил ли си зад насипа?“ — „Да, но там няма нищо. Там няма пещери. Няма и камъни. Няма къде да я търсиш. Там дори няма плодове в тревата и полюгалите повече не ходят на това място.“ — „Но преди все пак са ходили?“ — „Едно време... да.“ — „Чакай ме!“

Той се понесе надолу по склона така, както не беше бягал досега нито веднъж. Тревните хълмчета гъвкаво го отхвърляха като леките

дъски на трамплин. Да провери, да провери незабавно — нима заградителната бариера е снета? Нима пътят до корабите е отворен?

Още тичайки, огледа стъпалата, които беше разчистил миналия път по мъхнатия гръб на насипа и на един дъх се изкатери нагоре...

Ще му се. Лепкавият зелен юмрук деловито го отхвърли върху пожълтялата купчинка, приготвена отдавна и съвсем на място.

Когато дойде на себе си, не му се искаше нито да се мие, нито въобще да пошавне. Изглежда, че тези царствени студенокръвни бяха успели да постигнат своето — да избият от него цялата му воля и всички негови съпротивителни сили. У него нямаше към тях никаква преднамерена атавистична неприязън — отглас от онези далечни времена, когато босият човек по горската пътека е отскачал със страх от отровните влечуги. Като дете той дори обичаше да се занимава с водни змии и те трупаша тлъстина под кожата си от безплатните жаби в неговия великолепен саморъчен терариум. А веднъж баща му дори го беше взел със себе си (тайно от майка му, естествено) в един истински серпентарий. Разбира се, не ги пуснаха в самите клетки, но през дебелите стъкла, вградени в стените, той до насита се нагледа на охранените и почти така питомни като неговите змии, пепелянки. А след това му дадоха да погали един великолепен златоок смок — беззлобно, но неспокойно създание, мятащо се непрекъснато из клетката в търсене на пролука за бягство. Уникалното свободолюбие на това същество беше станало за него съдбоносно. То бе затворено тук точно поради това си качество и обречено да служи за своеобразен индикатор на целостта и непроницаемостта на волиера. Веднага щом тази огромна, почти триметрова черна змия изчезнеше от полезрението на серпентолозите, трябваше веднага да се търси и запълва някоя нова пролука. При всяка, дори и най-малката възможност да се избяга този смок бягал първи. И, естествено, бивал залавян, защото фактически хората наблюдавали само него и веднага го откривали...

Наблюдавали само него.

Само него.

Вратите на детския спомен бавно се закриваха, за да дадат място на горестното осъзнаване на настоящето. Свят на мъдри и прекрасни водни змии... Отзвук от външни и повърхностни асоциации.

Всъщност самият той беше водна змия, златоок змей-смок, удрящ безпомощно главата си в стените на един огромен терариум.

Точно него следи винаги будното мъртво око на езерния страж — само него, човека, най-свободолюбивото същество във вселената, уникалния индикатор на възможността за бягство...

И тогава едновременно с осъзнаването на собствената си роля в този свят пред Тарумов просто и естествено възникна единственият и възможен изход.

— ... Стартът ще бъде тежък, защото се налага излитане с краен режим — не искаше да ги плаши и поради това им обясняваше по-меко нещата, — но стартът щеше да бъде чудовищен и не се знаеше дали всички ще го издържат. Необходимо е да се откъснете само на някакви си тридесет-четиридесет хиляди метра от повърхността и веднага да се гмурнете в подпространството, защото няма да е необходимо да търсите място за излизане от него. Където и да изплувате, във всички случаи сигналът ви за помощ ще се препрати екстрено на Земята. Висете си в пространството, почивайте и помощта сама ще ви открие...

— Не — казаха пинфините.

— Не — повториха след тях полюгалите и „рибешките мехури“, дишащи с цялото си тяло, и инфраците с неподвижно напрегнатите си виждащи лица, и огледалните съсредоточени близнаци, за чието самовглъбено съществуване съвсем доскоро Сергей дори не подозираше.

Той вика и издевателствува над тях, беше готов дори да ги набие, да ги навърже с въжета от трева и в безволно и покорно стадо да ги подгони до самия звездолет... Беше готов на всичко, обаче бедата беше в това, че те трябваше да стигнат до звездолета без него.

Продължи да ги убеждава, рисувайки им по стените на пещерата приказни картини от Земята — планини и облаци... Сега вече не се мъчеше да ги убеди, а просто чакаше.

И ето че дори не чу, а почувствува как отдолу, от лабиринта на тинестите хълмове се появи неговият пинфин.

„Успя ли да стигнеш дотам?“ — „Да.“ „И влезе ли вътре?“ — „Да.“ „И там ли я няма?“ — „Да.“ За последното би могъл и да не го пита.

„Направи ли опит да включиш двигателите?“ — „Да.“ „Но това не е нужно на никого.“ — „Точно на тебе ти е нужно, защото само ти имаш един-единствен шанс да доведеш помощ от Земята!“ — „Безполезно е...“

Безполезно!

Сега той вече ненавиждаше всичките тях — беззащитни, кротки и слаби.

Безполезно!

Ама не, тая работа няма да ви мине, аз ще ви науча, дори против волята ви, да обичате свободата, мои по-млади братя по разум...

„Преведи им. Преведи на всички и колкото може по-точно: от планините ще се спусне огън и смрад ще изпълни цялата долина. Спасението ви е само там, зад насипа. Преведе ли? Всички ли разбраха? А сега вървете всички долу, към езерото. Под решетката ще минете поединично, а по-нататък, към корабите, ще ги поведеш ти сам.“

Той тръгна надолу, вече повдигайки по-високо краката си като жерав, за да не се оплете в тези отвратителни водорасли. Огледа се. След него не беше тръгнал никой. Сергей се усмихна заканително, измъкна от пояса си ръкавиците и вървейки, започна да скубе дълги влажни снопчета трева.

Вървеше бавно, по-бавно от обикновено, защото плетеше по пътя нещо като въже. Преди да стигне до кулата-топ, вече беше изплел доста, около три метра. Само да не започне да съхне по-рано, отколкото трябва. Налага се да бърза.

Ускори крачка и край вратите вече се носеше с едри леки скокове, само погледна крадешком отвъд мъхнатата решетка, но даже не забави скоковете си. Нахлу без спиране в регулаторната зала, където, слава богу, беше вече опознал и изпробвал всичко. Тази ръчка — до край. И ето че сега там вече е мрак. Добре е, че стените в кулата припламват с магьосническа люлякова светлина. А сега въжето. Трябва да го прехвърли през дръжките ето на този щурвал и да го опъне до дръжките на онзи там. Успя да го досегне и да завърже въжето в мъртъв възел. Колко е просто всичко?

Отдръпна се на няколко крачки и започна да пресмята дали не е необходимо още нещо. Не, достатъчно е. Преосигуряването е нещо опасно. А тези два ефекта са проверени поне сигурно. Не докрай,

разбира се, защото в противен случай в пещерите отдавна вече не би останало нищо живо. Но сега той ще може да види какво всъщност означава „с пълна сила“.

Поне ще има това удоволствие.

Изскочи от кулата и започна бързо да се катери нагоре, към пещерите. Дори не погледна отвъд насипа — сгъстилият се мрак не би му позволил да види дори и смътните очертания на корабите. Арковите входи на пещерите проблясваха топло, а трите луни изненадано се бяха подали над върховете, опасващи цялата долина. На тяхната светлина по отвесните гигантски стъпала засияха слабо полуизтритите надписи на неземния език. Мракът беше негово дело.

А сега щеше да започне да върши своята работа и тревата.

И тя започна да действа. Той знаеше, че няма да мине и час и тревното въже, свивайки се, щеше да започне да извърта едно към друго колелата на щурвалите, до които Тарумов едва смееше да се докосва досега. Да, започна. Ръбът на планините се загоря от златиста светлина и засега това не беше страшно, но ивицата на огъня се разширяваше. Вече ивицата не беше тънка нишка, очертаваща контурите по края на каменната чаша, а нещо, което приличаше на огромна огнена змия, морно и зловещо разпростряла се по горния край на тяхната долина.

Ивицата на огъня все повече нарастваше и със спускането ѝ заедно с нея и изпреварвайки я, надолу се устреми и задушлива смрад. Направо наставаше истински апокалипсис. Още дълго ли ще се бавят неговите по-малки братя?

Не. Те повече не се бавеха. Затъркаляха се ужасени надолу и само по стремително мяркащите се край него сенки Тарумов можеше да съди колко от обитателите се спасяват с бягство. Тридесет... Повече от четиридесет... Повече от петдесет... Кои именно, той не можеше да определи поради тъмнината.

Не можа да различи и своя пинфин.

Препускаха край него, пописквайки в паникьосано стадо, а изостанали от всички, последни и с равномерна крачка преминаха огледалните близнаци.

Всички до един. Сега е най-добре да се отправи вдясно, към гигантската и изпъстрена с магически надписи кубична издатина. Но сякаш разгадал неговото намерение, един огнен ручей се отдели от

общата ивица на огъня и насочвайки се остро надолу, заструи точно срещу Сергей по стъпалата на исполинската стълба. Сергей отскочи — знаеше какво го чака, защото сам си го беше избрал, но... не чак толкова скоро.

Притича вляво, пързаяйки се по влажната трева, падайки по лице върху еластичните хълмчета, задъхвайки се и обливайки се в пот. Захвърли обувките си. След това смъкна от себе си и комбинезона. Студеният поглед опираше в него осезаемо и сякаш по лявото рамо и бузата му от това полазиха мравки и за първи път изпита не омерзение, дори не и безразличие, а остра и злобна радост. Хайде, гледай! Гледай, без да се обръщаш, тояга такава програмирана, гледай с пълна сила и не се отвличай, защото от теб сега само това и се иска!

Защото те още не са стигнали. Още не са излетели.

И вървеше и вървеше, водейки след себе си неотлъчния поглед на своя страж, а тревата, сякаш усещайки приближаването на огъня, някак си изведнъж изсъхна, престана да се заплита в нозете му и да пружинира. Вече би могло да се върви съвсем леко, ако не беше задушливият дим. Всъщност вече нямаше накъде повече да отива — пред него беше зейнала познатата му пропаст. От бездната ѝ на тласъци се издигаше свеж въздух, сякаш там, в мрака, размахваше крила исполинска птица. Застиган от нетърпимата горещина, той протегна ръце, улавяйки с устните, лицето и гърдите си тези последни глътки прохладен вятър, когато в този миг познатият му и толкова земен рев на стартовата степен на двигателите изригна от мрака, а огнените звезди на дюзите се метнаха нагоре, в тъмнозелената гъстота на ниското небе.

Успяха!

И последното, което Тарумов видя в конусите на светлините, изхвърляни от отлитащия кораб, беше стройното тяло на приказното змееподобно същество, мярнало се над езерото в стремителен и естествен полет. Това не беше гонитба на бегълците. Посребреният от светлината на отдалечаващите се звезди змей дори не си даде труд да проследи с поглед изчезващите. Той търсеше не кораба, а микроскопичната фигурка на човека, на това най-свободолюбиво същество във вселената, което би трябвало да избяга оттук първо, а вместо това бе предпочело да се задуши в пещта на разпаления от самия него пожар. И така, защо той не беше избягал?

Защо?

Бавно, кръг след кръг змеят се спускаше към обгорените скали на пропастта, продължавайки да търси отговор и без да може да го намери. А и просто не би могъл да разбере отговора, дори и такъв да се намереше, тъй като логиката на съществата, населяващи терариумите, е несъвместима с логиката на онези, които създават самите терариуми. Летящата змия се взираше надолу и погледът ѝ беше пълен с недоумение и разочарование.

Ако обаче Тарумов би могъл да види нейните очи, те отново биха му се сторили и прекрасни, и мъдри.

Публикувано в списание „Наука и техника“, броеве
38,40,41,42/1981 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.